behar.tv

Ferid Muhić: Bošnjak i/ili „Bosanac i Hercegovac“?

Redakcija Behar TV

5–7 minutes

Bošnjak se rađa i ostaje Bošnjak; “Bosanac i Hercegovac“ se postaje ili prestaje biti.

Ko god je sebe suočio sa pitanjem iz naslova, ili ga sebi još postavlja, treba da ima u vidu suštinsku razliku između nacionalne (etničke, narodne) pripadnosti i državljanstva. Odnos između ove dvije sasvim različite kategorije, najjasnije se može predočiti kao razlika između konstante i varijable.

Konstanta i varijabla – Nacionalnost (kao etnički, narodni, nacionalni) identitet je konstanta.

Državljanstvo je varijabla.

Konstanta je nepromjenljiva, varijabla je promjenljiva.

Primjer:

1. Svi državljani Bosne i Hercegovine su “Bosanci i Hercegovci“ jer su obuhvaćeni istom vrijablom – kategorijom državljanstva – svejedno da li je riječ o Bošnjacima, Srbima, Hrvatima, Albancima, Romima, Turcima, Rusima, Ukrajincima, Česima, Slovacima, Jevrejima…pri čemu konstanta svake od ovih kategorija (njihova nacionalnost) ostaje nepromijenjena. Ako se nastane u drugoj državi, svi oni promijene varijablu tako što prestaju biti “Bosanaci i Hercegovci“, ali zadržavaju nepromijenjenu svoju konstantu.

Jednako tako, Bošnjak je konstanta; “Bosanac i Hercegovac“, državljanin Bosne i Hercegovine, jeste varijabla.

Ako se trajno preseli u Sloveniju, Bošnjak prestaje biti državljanin Bosne i Hercegovine (nije više “Bosanac i Hercegovac“), ali ne postaje Slovenac nego državljanin Slovenije i ostaje – Bošnjak. Ovo važi za svaku promjenu državljanstva: varijabla se mijenja,

konstanta ostaje nepromijenjena.

2. Bošnjak koji se rodio u drugoj državi nje “Bosanac i Hercegovac“ ali jeste Bošnjak, bez obzira jesu li se njegovi roditelji doselili iz Bosne ili su njegovi preci oduvijek tu živjeli.

Hamad Međedović jeste državljanin Srbije i utoliko nije “Bosanac i Hercegovac“ ali nije ni Srbin nego je Bošnjak. Kao i svi Bošnjaci Sandžaka i cijele Srbije.

Miro Lazović jeste državljanin Bosne i Hercegovine ali bez obzira da li je državljanin Srbije ili bilo koje druge države, jeste Srbin. Kao i svi Srbi Bosne i Hercegovine.

Željko Komšić jeste državljanin Bosne i Hercegovine, ali bez obzira da li je državljanin Hrvatske ili bilo koje druge države, jeste Hrvat. Kao i svi Hrvati Bosne i Hercegovine.

U Makedoniji, domicilni Albanci jesu državljani (S.) Makedonije, ali nisu Makedonci nego su Albanci. U Albaniji, domicilni Makedonci jesu državljani Albanije, ali nisu Albanci nego su Makedonci.

Epohalni podvig Bošnjaka – sačuvana konstanta nacionalnog identiteta

Učestala insistiranja na obavezi konstituisanja Bosne i Hercegovine kao građanske države jesu u skladu sa apstraktnim kosmopolitskim idealima (iz mnogo razloga, veoma diskutabilnim), ali su potpuno izvan konkretnog socijalno-političkog konteksta savremene situacije u Bosni i Hercegovini. Pokušaj Bošnjaka da, u situaciji u kojoj oficijelno nisu mogli ni demografski ni politički da se legitmišu pod svojim izvornim imenom, svoj nacionalni identitet (konstantu) svedu na državljanstvo (surogat varijablu), tako što su se u ogromnoj većini, nacionalno izjasnili kao “Jugosloveni“, na brutalno efikasan način je potvrdio da postoji bitna razlika između nacionalnog identiteta i državljanstva. Kada je iščezla varijabla (država Jugoslavija), uskoro više nije ostao nijedan “Jugosloven“, ali je preživjela i ojačala, razbudila se konstanta “Bošnjaci“.

Danas, kada je jedna polovina Bosne i Hercegovine nominalno već punih 30 godina označena kao “Srpska“ , dok trećina druge polovice funkcionira kao da je “Hrvatska“, sa neskrivenom namjerom da to jednog dana i postane, nova zamjena izvornog

imena „Bošnjaci“ kao konstante nacionalnog identiteta, surogatom varijable “Bosanci i Hercegovci“, doslovno bi bila metak u sopstvenu glavu Bošnjaka. Građanska država je koncept koji funkcionira samo ako se interesi cijele države u jednakoj mjeri stave iznad partikularnih interesa svih etničkih zajednica koje u njoj žive (sva tri konstitutivna naroda, u slučaju Bosne i Hercegovine), pri čemu se, nota bene, ni u jednom smislu ne podrazumijeva njihova de-etnizacija i de-indentifikacija, niti se dovodi u pitanje njihova slobodna afirmacija na cijeloj teritoriji te države. Međutim, Bosna i Hercegovina, kao građanska država kakva se zagovara dok realno postoji “RS“ i intenzivno djeluje koncept “Herceg-Bosne“, u stvarnosti bi postala država nacionalne hegemonije Srba i Hrvata u kojoj bi Bošnjaci, degradirani na varijablu “Bosanci i Hercegovci“, imali taman onoliko političke moći i uticaja koliko su imali kao “Jugosloveni“ u završnoj fazi postojanja SFR Jugoslavije, drugim riječima – nimalo.

Pitanje iz naslova: Bošnjak i/ili “Bosanac i Hercegovac“? je lažna dilema, prozirni pokušaj podvale Bošnjacima. Jeste li ikada čuli da Srbi i Hrvati postavljaju sebi isto pitanje, da suočavaju sebe sa istom dilemom? Niste. Niti ćete čuti. Jeste li se upitali zašto onda nagovaraju Bošnjake da urade ono što oni ne bi uradili taman da ih puškom tjeraju?!

Zato, Bošnjaci, više nikada nemojte sebi postaviti to pitanje, jer bi to značilo da ne znate ko ste, ili što je još gore – da ste niko i ništa. Upamtite, države nastaju i nestaju, mijenjaju ime, države su varijable, narodi su konstanta historije. Bošnjaci su opstali kao narod jer su uvijek znali formulu svog opstanka, a koja glasi:

Bitno je biti Bošnjak! Gdje god živio, Bošnjak se rađa kao Bošnjak i ostaje Bošnjak; sve drugo, pa i “Bosanac i Hercegovac“ postaje ili prestaje biti.